

ETTERRETNINGSTRUSSELEN MOT NORSK PETROLEUMSSEKTOR

Dokumentdato: 5. november 2020

Innledning

PST vurderer at norsk petroleumssektor utsettes for etterretningsaktivitet. Blant målene er både offentlige og private selskaper, teknologimiljøer ved universiteter og forskningsinstitutter, samt norske myndigheter.

Begrepet «norsk petroleumssektor» omfatter i denne rapporten både norske og utenlandske virksomheter i Norge. Vurderingen omhandler det nåværende trusselbildet, og en forventet fremtidig utvikling 18 måneder frem i tid. Vurderingen av en fremtidig utvikling er nødvendigvis beheftet med noe usikkerhet.

Trusselaktører og informasjonsbehov

Russiske, kinesiske og andre lands etterretningstjenester innhenter informasjon om norsk petroleumssektor. Blant annet er informasjon om petroleumsteknologi, norske myndigheters strategier og standpunkter, samt økonomiske forhold, av interesse for flere land.

I Norge er det innen olje- og gassnæringen svært høy og sammensatt teknologisk kompetanse. Spesielt gjelder dette undervannsteknologi, utvinning i nordområdene og teknologi som reduserer klimagassutslipp ved utvinning.¹ I tillegg har deler av petroleumsteknologien et flerbrukspotensial innen militære formål, og en del av petroleumsteknologien kan også brukes i utviklingen av fornybar energi. Norge har flere fagmiljøer som besitter denne kunnskapen og teknologien. Teknologimiljøene finnes både i universiteter og forskningsmiljøer (som f.eks. SINTEF og NTNU) samt i private og offentlige virksomheter.

I tillegg vil OPEC-avtaler som påvirker oljeprisen ha stor innvirkning på økonomien i de oljeprodukerende landene. Flere lands myndigheter vurderes derfor å være interessert i informasjon om hvordan Norge stiller seg til avtaler inngått av OPEC.² Også informasjon om fremtidige og pågående konsesjonsrunder vurderes å være av interesse. Særlig gjelder dette åpning av nye felt for leting og eventuelt utvinning, herunder olje- og gassutvinning i Arktis og i Nord-Norge.

Handlemåter

En kjerneoppgave for andre lands etterretningstjenester er å rekruttere og føre kilder. PST vurderer at personer som arbeider i eller har en annen tilknytning til i petroleumssektoren, samt personer som jobber med eller har kontakter innen olje- og gasspolitikk, kan bli tilnærmet og forsøkt rekruttert av andre lands etterretningstjenester. Konferanser og næringslivsmesser er naturlige møtesteder for en etterretningsoffiser for å innlede kontakt med personer med relevant fagkompetanse og/eller som har et personlig nettverk som er av interesse. Rekruttering og forsøk på rekruttering kan også skje i forbindelse med utenlandsreiser eller stasjonering i utlandet.

Norsk petroleumssektor blir også utsatt for nettverksoperasjoner. Metoden er kostnads-effektiv og innebærer liten risiko. I 2014 ble mer enn 50 norske olje- og gassvirksomheter, samt Olje- og energidepartement og ODIR, utsatt for et stort nettverksangrep.³ Etterforskningen av hendelsen viste at trusselaktørene hadde kartlagt og målrettet angrepet

¹ Norsk petroleum (<https://norskpetroleum.no/miljo-og-teknologi/petroleumsforskning-og-teknologi>).

² Norge har observatørstatus i OPEC.

³ Se NUPI-rapport 3/2018: «Cyber-weapons in international politics».

mot nøkkelfunksjoner og nøkkelpersoner i sektoren. Hensikten med slike angrep er ofte å installere skadevare i datasystemene til et selskap, som senere kan brukes til å utføre ulike handlinger.

Andre lands etterretningstjenester kartlegger petroleumsinfrastruktur i Norge. Slik infrastruktur kan være undersjøiske olje- og gassrørledninger, landanlegg (f.eks. prosesseringsanlegg eller raffinerier), ilandføringssteder og andre petroleumsinstallasjoner. Videre kan delegasjonsbesøk fra utenlandske næringslivsaktører brukes til kartlegging av infrastruktur, personell og rutiner ved virksomheter i petroleumssektoren i Norge. Informasjonen som samles inn kan blant annet brukes til å skreddersy nye nettverksoperasjoner. I et verstefallsscenario kan informasjonen bli brukt til å tilrettelegge for sabotasjehandlinger.

Skadepotensiale

Mange sivile selskaper i petroleumssektoren i Norge besitter eller utvikler teknologi med et militært flerbrukspotensial. Det at skillet mellom sivil og militær forskning, utvikling og produksjon er blitt mer utydelig i flere land, gjør denne utfordringen komplisert å håndtere. Etterretningsaktivitet mot norsk petroleumsteknologi kan følgelig medføre at andre lands militære evne og kapasitet styrkes, og at Norges evne til forsvare landet og å håndtere kriser svekkes.

Etterretningsaktivitet mot norsk petroleumssektor kan også brukes for å oppnå økonomiske fordeler. Etterretningsaktivitet som gjør at utenlandske selskaper styrker sin konkurransevne på bekostning av norske selskaper, kan for eksempel innebære at utenlandske selskaper utkonkurrerer de norske selskapene som har brukt store ressurser på teknologiutvikling. Dette kan undergrave konkurransevnen til norske selskaper.

I et verstefallsscenario kan etterretningsinformasjon om petroleumssektoren brukes for å utføre sabotasjeaksjoner. Et angrep mot undersjøiske olje- og gassrørledninger kan resultere i store driftsforstyrrelser i petroleumssektoren, da særlig olje- og gassforsyningen. Sabotasjeaksjoner mot norsk olje- og gassforsyning kan også brukes for å så tvil om troverdigheten til Norge som sikker og forutsigbar petroleumsleverandør til våre allierte. Ved å forstyrre eller sabotere norsk gassforsyning gjennom digital eller fysisk sabotasje, kan det skapes usikkerhet rundt norsk leveranseevne.

Avslutning

PST vurderer at norsk petroleumssektor utsettes for etterretningsaktivitet. Petroleumssektoren er Norges største og viktigste næring. Etterretningsaktivitet rettet mot norsk petroleumssektor vurderes å kunne ha et stort og langsiktig skadepotensial for Norge, både militært, økonomisk og for nasjonal sikkerhet.

Norskutviklet petroleumsteknologi kan ha et militært flerbrukspotensial, og etterretningsaktivitet kan derfor styrke andre lands militære evne og kapasitet. I tillegg kan etterretningsaktivitet mot norsk petroleumssektor brukes for å skaffe økonomiske fordeler, og i verst fall undergrave konkurransevnen til norske selskaper. I et verstefallsscenario kan etterretningsinformasjon om petroleumssektoren brukes for å utføre sabotasjehandling.

Russiske, kinesiske og andre lands etterretningstjenester har store teknologiske og menneskelige ressurser, og de arbeider langsiktig, målrettet og med stor grad av

tålmodighet. I de neste 18 månedene forventes det at etterretningsaktiviteten mot norsk petroleumssektor vil vedvare. PST forventer at bruken av økonomiske virkemidler og nettverksoperasjoner vil øke de neste 18 månedene. Det vurderes også som sannsynlig at andre lands etterretningstjenester i tiden fremover vil ha et økt fokus på fornybar energi.